

รูปแบบการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของนิสิตสาขาสาธารณสุขศาสตร์ ในสถาบันอุดมศึกษา จังหวัดนนทบุรี

The Model of Emotional Quotient Development of Public Health Students in Nonthaburi Higher Education Institutions

นนทรี สัจจารธรรม

คณะสาธารณสุขศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์, nontaree92@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ความฉลาดทางอารมณ์ด้านความดี ความเก่ง และความสุข ก่อนและหลัง ได้รับโปรแกรมรูปแบบการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของนิสิตสาขาสาธารณสุขศาสตร์ 2) เปรียบเทียบระดับความฉลาดทางอารมณ์ของนิสิต ด้านความดี ความเก่ง และความสุข 3) ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับระดับความฉลาดทางอารมณ์ ด้านความดี ความเก่ง และความสุขของนิสิต โดยการศึกษาทั้งทดลอง กลุ่มตัวอย่างคือ นิสิตสาขาสาธารณสุขศาสตร์ ใน จังหวัดนนทบุรี จำนวน 60 คน เครื่องมือ คือแบบสอบถามความฉลาดทางอารมณ์ และแผนการศึกษาแบบการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ วิเคราะห์ข้อมูลร้อยละ คะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความฉลาดทางอารมณ์ และสหสัมพันธ์เพียร์สัน ผลการวิจัยพบว่า 1) ก่อนได้รับโปรแกรมรูปแบบการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ คะแนนเฉลี่ย 146.23 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 4.82 หลังได้รับโปรแกรม คะแนนเฉลี่ย 144.80 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 7.03 อยู่ในระดับกลาง ร้อยละ 86.67 คะแนนเฉลี่ย 146.69 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 5.32, 2) การเปรียบเทียบระดับความฉลาดทางอารมณ์ กลุ่มควบคุม มีคะแนนเฉลี่ยมากกว่ากลุ่มทดลอง กล่าวคือ กลุ่มควบคุมคะแนนเฉลี่ย 146.80 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 6.31 กลุ่มทดลองคะแนนเฉลี่ย 144.80 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 7.03 แตกต่างอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($t = -1.160$, $p = 0.251$) ระดับความฉลาดทางอารมณ์ของกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม อยู่ในระดับปกติ คือ 144.80, 146.80 และ 3) ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบทั้ง 3 ด้านกับความฉลาดทางอารมณ์ พบว่าองค์ประกอบด้านความดี ความสัมพันธ์ระดับปานกลาง ($r = 0.793$) องค์ประกอบด้านความสุข และองค์ประกอบด้านความเก่ง ความสัมพันธ์ระดับต่ำ คือ ($r = 0.443$) และ ($r = 0.216$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.01

คำสำคัญ: ความฉลาดทางอารมณ์ นิสิตสาขาสาธารณสุขศาสตร์ ความดี ความเก่ง ความสุข

Abstract

The purpose of this research was to study 1) emotional quotient in terms of goodness, smart, and happiness before and after implementing model of emotional quotient development of public health students; 2) compare levels of emotional quotient among students in aspects of goodness, smart, and happiness; 3) factors related to emotional quotient levels in goodness, smart and happiness among students. This quasi-experimental study included 60 public health students in Nonthaburi Province as samples. The research instruments consisted of an emotional quotient questionnaire and emotional quotient development model. Data were analyzed using percentage, mean, standard deviation, emotional quotient level, and Pearson's correlation coefficient. The results showed that: 1) Before receiving the emotional quotient development program, the mean score was 146.23 with a standard deviation of 4.82. After receiving the program, the mean score was 144.80 with a standard deviation of 7.03, with 86.67% falling in the moderate level. The mean score was 146.69 with a standard deviation of 5.32, 2) Comparing emotional quotient levels, it was the control group had a higher mean score than the experimental group. Specifically, the control group had a mean score of 146.80 with a standard deviation of 6.31, while the experimental group had a mean score of 144.80 with a standard deviation of 7.03. The difference was not statistically significant ($t=-1.160$, $p=0.251$). The emotional quotient levels of both the experimental and control groups were within the normal range 144.80, 146.80 respectively. 3) Regarding the relationship between the three components emotional quotient was found that the goodness component had a moderate correlation ($r=0.793$), the happiness and smart component showed low correlations of ($r=0.443$) and ($r=0.216$) respectively, with statistical significance at the 0.01 level.

Keyword: Emotiona Quotient, Public Health Students, Goodness, Smart, Happiness.

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาทางสาธารณสุขศาสตร์ เป็นวิชาชีพที่สร้างบุคคลให้มีความฉลาดทางอารมณ์ ซึ่งเป็นคุณลักษณะของนักสาธารณสุขที่มีหัวใจของความเป็นมนุษย์ เข้าใจความแตกต่างของบุคคล มีความเข้าใจทั้งตนเองและผู้อื่น มีแรงจูงใจในการเรียน สามารถแก้ไขปัญหาต่าง ๆ มีความสุขในการเรียน มีการดำเนินชีวิตที่เหมาะสม ซึ่งสถาบันการศึกษาได้ตระหนักถึงความสำคัญของความฉลาดทางอารมณ์ของนิสิตนักศึกษาในการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ให้เกิดขึ้นกับนิสิตและนักศึกษา โดยกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ได้กำหนดเป็นนโยบาย ในแผนยุทธศาสตร์การพัฒนานิสิตนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษา (พ.ศ. 2560-2564) กำหนดว่าความสำเร็จของนิสิตนักศึกษาที่แท้จริง จะต้องอาศัยปัจจัยที่นอกเหนือความรู้ความเข้าใจ (Non-Cognitive Factors) ด้วย ได้แก่ ความรับผิดชอบของตนเอง (Personal Responsibility) การสร้างแรงจูงใจตนเอง (Self - Motivation) การจัดการตนเอง (Self-Management) การพึ่งพาซึ่งกันและกัน (Interdependence) การตระหนักตนเอง (Self - Awareness) การศึกษาตลอดชีวิต (Life – Long Learning) ความฉลาดทางอารมณ์ (Emotional Quotient) การใช้ความสามารถของตนเอง (Self - Efficacy) เพื่อสร้างบัณฑิตที่มีความพร้อมในการปรับตัว สามารถดำรงชีวิตอยู่ท่ามกลางความแตกต่างของเชื้อชาติ ศาสนา วัฒนธรรม และภาษา ได้อย่างมีประสิทธิภาพสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น และมีศักยภาพเป็นที่ยอมรับในระดับนานาชาติ (สำนักส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพนักศึกษา, 2561) และกรอบนโยบายและยุทธศาสตร์การอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม พ.ศ. 2566 – 2570 (สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม, 2566-2570) ซึ่งบรรจุในแผนงานสำคัญ (Flagship) ข้อ 4 หน้า 64 ประกอบด้วยพัฒนากำลังคนที่ผลิตโดยระบบอุดมศึกษาให้มีคุณธรรม จริยธรรมเป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์ควบคู่กับการมีสมรรถนะสูงด้านวิชาชีพและวิชาการ การปลูกฝังและสร้างพื้นฐานการจัดการด้านอารมณ์ การสร้างเสริมความฉลาดทางอารมณ์ให้กับนิสิตนักศึกษา ดังแนวคิดความฉลาดทางอารมณ์ โดย Goleman (2005) กล่าวว่า ความฉลาดทางอารมณ์คือความสามารถของบุคคลที่จะรู้จักตนเองเมื่อเผชิญหน้ากับสถานการณ์ต่าง ๆ เช่น ความผิดหวัง หรือสามารถควบคุมอารมณ์ของตนและจัดการปัญหาจากความสามารถ โดยองค์ประกอบ 5 ด้าน คือ 1) ความตระหนักรู้อารมณ์ตนเอง 2) การจัดการกับอารมณ์ 3) การสร้างแรงจูงใจให้กับตนเอง 4) ความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น และ 5) ความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ซึ่งกรมสุขภาพจิต ได้พัฒนาแนวคิดเป็น 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ด้านความดี 2) ด้านความเก่ง และ 3) ด้านความสุข ซึ่งสามารถพัฒนาให้เป็นคุณลักษณะประจำตัวของบุคคล อันจะส่งผลให้นิสิตสามารถปรับตัวและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างสร้างสรรค์และมีความสุข (กรมสุขภาพจิต, 2556)

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของนิสิตที่กำลังศึกษา ในสาขาวิชาสาธารณสุขศาสตร์ เพื่อปลูกฝังและสร้างพื้นฐานการจัดการด้านอารมณ์อย่างเหมาะสม ทั้งด้านคุณธรรม และจริยธรรม สามารถเผชิญกับปัญหาต่าง ๆ ได้ และเป็นการส่งเสริมบุคลิกภาพ ลักษณะเฉพาะ และอัตลักษณ์ของนักสาธารณสุข ตามมาตรฐานการเรียนรู้อุดมศึกษาให้มีความพร้อมในการประกอบวิชาชีพอย่างมีประสิทธิภาพ และดำรงชีวิตอย่างมีความสุข ต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ด้านความดี ความเก่ง และความสุข ก่อนและหลัง ได้รับโปรแกรมรูปแบบการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของนิสิตสาขาสาธารณสุขศาสตร์
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับความฉลาดทางอารมณ์ของนิสิต สาขาสาธารณสุขศาสตร์ ด้านความดี ความเก่ง และความสุข
3. เพื่อศึกษาระดับความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัย ด้านความดี ความเก่ง และความสุข ของนิสิตสาขาสาธารณสุขศาสตร์กับความฉลาดทางอารมณ์

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. นิสิตสาขาสาธารณสุขศาสตร์ สามารถปรับตัวให้มีความพร้อมมีทักษะการทำงาน สามารถใช้ชีวิตท่ามกลางความแตกต่างของเชื้อชาติ ศาสนา วัฒนธรรม และภาษา ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
2. นิสิตสาขาสาธารณสุขศาสตร์ ทำงานร่วมกับผู้อื่นและมีศักยภาพสูงเป็นที่ยอมรับในระดับนานาชาติ

กรอบแนวคิด

ความฉลาดทางอารมณ์ คือความสามารถของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้อารมณ์ และการเข้าใจอารมณ์ของตนเองและผู้อื่น โดยมีองค์ประกอบด้านความดี ความเก่ง และความสุข ดังกรอบแนวคิดการวิจัยภาพ 1

ตัวแปรอิสระ

1. ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง

- ปัจจัยส่วนบุคคล: เพศ อายุ วุฒิการศึกษาพื้นฐาน ค่าใช้จ่ายในการเรียน ที่พักขณะเรียน
- ปัจจัยด้านสังคม: สัมพันธภาพ และ การมีส่วนร่วม
- ปัจจัยด้านครอบครัว: อาชีพของผู้ปกครอง รายได้ต่อเดือนของผู้ปกครอง ลักษณะการอบรมเลี้ยงดู

2. โปรแกรมรูปแบบพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์

- 2.1 กิจกรรมรูปแบบการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์
 - 1) ด้านความดี: กิจกรรมปลูกฝังสร้างจิตสำนึกที่ดี และแบบทดสอบระดับความสัมพันธ์กับผู้อื่น
 - 2) ด้านความเก่ง: การตั้งเป้าหมายด้านอาชีพ กิจกรรมวาดภาพ ถนอมชีวิต
 - 3) ด้านความสุข: กิจกรรมหัวใจฉันใครดูแล และ กิจกรรม นี้อะไรตัวฉัน
- 2.2 พฤติกรรมการเข้าร่วมกิจกรรม

ตัวแปรตาม

ความฉลาดทางอารมณ์

1. ระดับความฉลาดทางอารมณ์

- 1.1 องค์ประกอบด้านความดี
 - การควบคุมอารมณ์ตนเอง การเห็นใจผู้อื่น ความรับผิดชอบต่อส่วนรวม
- 1.2 องค์ประกอบด้านความเก่ง
 - แรงจูงใจ, ความสามารถในการตัดสินใจและแก้ปัญหา สัมพันธภาพกับผู้อื่น
- 1.3 องค์ประกอบด้านความสุข
 - ความภาคภูมิใจในตนเอง ความพึงพอใจในชีวิต ความสงบสุขในชีวิต

2. ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบ

ด้านความดี ความเก่ง และความสุข กับความฉลาดทางอารมณ์

ภาพ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi-Experimental Research) กลุ่มตัวอย่าง คือนิสิต สาขาวิชา
สาธารณสุขศาสตร์ในจังหวัดนนทบุรี 3 สถาบัน สุ่มเลือก 1 สถาบัน จำนวนนิสิตชั้นปีที่ 1-4 จำนวน 182 คน
คัดเลือกแบบเจาะจงเฉพาะนิสิตปีที่ 1 จำนวน 63 คน แบ่งเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มละ 30 คน คือกลุ่มทดลองและกลุ่ม
ควบคุม โดยจัดกลุ่มตามลำดับรายชื่อเลขที่ และเลขคู่ ให้ครบ 60 คน ดำเนินการเก็บข้อมูลในกลุ่มทดลอง โดย
แบบสอบถามก่อนการทดลอง (Pre-Test) และหลังการทดลอง (Post Test) เมื่อเข้าร่วมกิจกรรมครบ 6 ครั้ง
พร้อมแบบบันทึกพฤติกรรมขณะเข้าร่วมกิจกรรม และ กลุ่มควบคุมเก็บข้อมูลโดยแบบสอบถาม Pre-Test พร้อม
กับกลุ่มทดลอง และ Pose test หลังเสร็จสิ้นการทดลอง

แนวทางการวิจัยโดยประยุกต์แนวคิดของโกลแมน (Goleman, 1998) ร่วมกับกิจกรรมชุดการพัฒนา
ความฉลาดทางอารมณ์ โดยกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (Kolb DA, Rubin IM, Osland JS, 1991) การ
เรียนรู้เชิงประสบการณ์ผสมผสานกับกระบวนการกลุ่ม ซึ่งประยุกต์จากคู่มือการจัดกิจกรรม “ฝึกคิดแก้ปัญหา
พัฒนา EQ” (กรมสุขภาพจิต, 2556) ประกอบด้วย องค์ประกอบ 3 ด้าน 6 กิจกรรม คือด้านความดี (ปลูกฝัง
จิตสำนึกที่ดี การทดสอบระดับความสัมพันธ์กับผู้อื่น) ด้านความเก่ง (การตั้งเป้าหมายด้านอาชีพ กิจกรรมถนน
ชีวิต) และด้านความสุข (กิจกรรมหัวใจฉันใครดูแล และกิจกรรมนี้แหละตัวฉัน)

ผลการวิจัย

1. คุณลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง พบว่ากลุ่มทดลอง มีสัมพันธภาพที่ดี เข้ากับเพื่อน ๆ ได้ และ มี
กลุ่มเพื่อนสนิทมากกว่ากลุ่มทดลอง ลักษณะการอบรมเลี้ยงดูของผู้ปกครอง พบว่ากลุ่มทดลองมี ความสัมพันธ์กับ
ผู้ปกครองใกล้ชิดมากกว่ากลุ่มควบคุม โดย ให้อิสระในการตัดสินใจ และให้คำปรึกษาได้ทุกเรื่อง

2. ความฉลาดทางอารมณ์ ของกลุ่มตัวอย่างโดยรวมทั้ง 3 องค์ประกอบ

2.1 ก่อนเข้าโปรแกรมรูปแบบการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์โดยรวม พบว่า กลุ่มทดลอง คะแนนเฉลี่ย 146.23 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 4.82 กลุ่มควบคุม คะแนนเฉลี่ย 145.43 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 7.88
แตกต่างกันอย่างไม่นัยสำคัญทางสถิติ ($t=0.475$, $p=0.637$)

2.2 หลังได้รับโปรแกรมรูปแบบการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์กลุ่มควบคุมคะแนนเฉลี่ย 146.80
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 6.31 กลุ่มทดลองคะแนนเฉลี่ย 144.80 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 7.03 แตกต่างอย่างไม่
นัยสำคัญทางสถิติ ($t=0.475$, $p=0.637$) คะแนนเฉลี่ยรายด้าน ด้านความดีกลุ่มควบคุมคะแนนเฉลี่ย 61.17 ส่วน
เบี่ยงเบนมาตรฐาน 4.35 กลุ่มทดลองคะแนนเฉลี่ย 59.63 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 5.92 แตกต่างอย่างไม่
นัยสำคัญทางสถิติ ($t=0.475$, $p=0.637$) $t=-1.144$, $p=0.257$) ด้านความเก่ง กลุ่มทดลอง คะแนนเฉลี่ย 43.30
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 3.40 กลุ่มควบคุม คะแนนเฉลี่ย 42.97 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 3.58 แตกต่างอย่างไม่
นัยสำคัญทางสถิติ ($t=0.370$, $p=0.713$) ด้านความสุข กลุ่มควบคุมคะแนนเฉลี่ย 43.67 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2.71 และกลุ่มทดลองคะแนนเฉลี่ย 41.87 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2.40 แตกต่างอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($t = -1.210$, $p = 0.231$) ดังตาราง 1

ตาราง 1 เปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์ ด้านความเก่งของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมหลังโปรแกรม

รูปแบบการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์

รูปแบบการพัฒนาความฉลาดทาง อารมณ์	กลุ่มทดลอง(n30)		กลุ่มควบคุม(n30)		t	p-value
	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD		
องค์ประกอบความฉลาดทางอารมณ์	144.80	7.03	146.80	6.31	-1.160	0.251
ด้านความดี	59.63	5.92	61.17	4.35	-1.144	0.257
ด้านความเก่ง	43.30	3.40	42.97	3.58	0.370	0.713
ด้านความสุข	41.87	2.40	42.67	2.71	-1.210	0.231

3. ระดับความฉลาดทางอารมณ์โดยใช้เกณฑ์การให้คะแนนมาตรฐานวัดระดับความรู้สึก

3.1 ระดับความฉลาดทางอารมณ์ของ กลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม โดยใช้เกณฑ์ มาตรฐานวัดระดับความรู้สึก (กลุ่มงานจิตเวช, 2565) อยู่ในระดับปกติ คือ 144.80 และ 146.80 (เกณฑ์ปกติ 138-170)

3.2 เมื่อวิเคราะห์ระดับความฉลาดทางอารมณ์ 3 ระดับ คือ ระดับสูง ระดับกลาง และระดับต่ำ ตามช่วงคะแนนเกณฑ์เฉลี่ย พบว่าก่อนและหลัง โปรแกรมรูปแบบการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของนิสิตส่วนใหญ่ ความฉลาดทางอารมณ์ ระดับกลาง

4. ระดับความสัมพันธ์ ระหว่างองค์ประกอบ ด้านความดี ด้านความเก่ง และด้านความสุข กับความฉลาดทางอารมณ์ พบความสัมพันธ์ ทั้ง 3 ด้าน โดยองค์ประกอบด้านความดี ความสัมพันธ์ระดับปานกลาง ($r = 0.793$) องค์ประกอบด้านความสุข และองค์ประกอบด้านความเก่ง ความสัมพันธ์ระดับต่ำ ($r = 0.443$) และ ($r = 0.216$) ตามลำดับ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.01 (สุภมาส อังศุโชติ, 2567) ดังตาราง 2

ตาราง 2 ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบด้านความดี ด้านความเก่ง และด้านความสุข กับความฉลาดทางอารมณ์ของกลุ่มทดลอง (n30)

องค์ประกอบความฉลาดทางอารมณ์	ความฉลาดทางอารมณ์	
	r	p-value
ด้านความดี	0.793	0.000*
ด้านความเก่ง	0.216	0.097
ด้านความสุข	0.443	0.000*

* $P < 0.01$

สรุปผลการวิจัย

1. ความฉลาดทางอารมณ์ ด้านความดี ความเก่ง และความสุข ก่อนและหลังได้รับโปรแกรมรูปแบบการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ ของนิสิตสาขาสาธารณสุขศาสตร์ พบว่า ก่อนได้รับโปรแกรมคะแนนเฉลี่ยรวมกลุ่มทดลองใกล้เคียงกับกลุ่มควบคุม คือ 146.23 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 4.82 และ 145.43 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 7.88 แตกต่างอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($t=0.475$, $p=0.637$) เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่มมีคุณสมบัติทั่วไปใกล้เคียงกัน

ภายหลังได้รับโปรแกรมรูปแบบการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ พบว่ากลุ่มควบคุมมีคะแนนเฉลี่ยโดยรวมมากกว่ากลุ่มทดลอง คือ กลุ่มควบคุมร้อยละ 146.80 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 6.31 กลุ่มทดลองร้อยละ 144.80 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 7.03 ตามลำดับ เมื่อทดสอบโดยสถิติ t- test พบว่า มีความแตกต่างอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($t= -1.160$, $p=0.251$) เมื่อพิจารณาองค์ประกอบแต่ละด้าน พบว่า ด้านความดี และด้านความสุข กลุ่มควบคุมมีคะแนนสูงกว่ากลุ่มทดลอง แต่ด้านความเก่ง กลุ่มทดลองมีคะแนนสูงกว่ากลุ่มควบคุม

2. การเปรียบเทียบระดับความฉลาดทางอารมณ์ ด้านความดี ความเก่ง และความสุข

2.1 ระดับความฉลาดทางอารมณ์ โดยใช้เกณฑ์วัดระดับความรู้สึก (กลุ่มงานจิตเวช, 2565) พบว่าความฉลาดทางอารมณ์ทั้งสองกลุ่มอยู่ในเกณฑ์ปกติ คือ กลุ่มทดลอง 144.80 และ กลุ่มควบคุม 146.80

2.2 ระดับความฉลาดทางอารมณ์ 3 ระดับ คือ ระดับสูง ระดับกลาง และระดับต่ำ ตามช่วงคะแนนเกณฑ์เฉลี่ย พบว่า ก่อนและหลัง โปรแกรมรูปแบบการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของนิสิตส่วนใหญ่ความฉลาดทางอารมณ์ ระดับกลาง

3. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านความดี ความเก่ง และความสุขกับความฉลาดทางอารมณ์

ภายหลังการทดลอง ปัจจัยด้านความดี ความเก่ง และ ความสุข มีความสัมพันธ์กับ ความฉลาดทางอารมณ์ของนิสิตกลุ่มทดลอง ทุกด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.01 กล่าวคือ องค์ประกอบด้านความดีความสัมพันธ์ระดับปานกลาง ($r=0.793$) ส่งผลต่อความฉลาดทางอารมณ์มาก ด้านความสุข ความสัมพันธ์ระดับปานกลาง ($r=0.443$) แสดงว่าการมีความสุขในชีวิตมีส่วนสำคัญต่อความฉลาดทางอารมณ์โดยรวม แต่อาจไม่สำคัญเท่าความดี และด้านความเก่ง ความสัมพันธ์ระดับต่ำ ($r=0.216$) ซึ่งแสดงว่าความเก่งมีความเกี่ยวข้องกับความฉลาดทางอารมณ์ แต่อาจส่งผลน้อยกว่าองค์ประกอบอื่น

อภิปรายผล

1. คุณลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า กลุ่มทดลอง มีสัมพันธ์ภาพที่ดี เข้ากับเพื่อน ๆ ได้ และมีกลุ่มเพื่อนสนิทมากกว่ากลุ่มทดลอง ลักษณะการอบรมเลี้ยงดูของผู้ปกครอง พบว่ากลุ่มทดลองมีความสัมพันธ์กับผู้ปกครองใกล้ชิดมากกว่ากลุ่มควบคุม โดย ให้อิสระในการตัดสินใจ และให้คำปรึกษาได้ทุกเรื่อง

2. ความฉลาดทางอารมณ์ก่อนได้รับโปรแกรม รูปแบบการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ พบว่า คะแนนเฉลี่ยรวมกลุ่มทดลองใกล้เคียงกับกลุ่มควบคุม กล่าวคือ 146.23 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 4.82 และ 145.43 ส่วน

เบี่ยงเบนมาตรฐาน 7.88 แตกต่างอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($t=0.475$, $p=0.637$) เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่มมีคุณสมบัติทั่วไปใกล้เคียงกัน

3. ความฉลาดทางอารมณ์หลังได้รับโปรแกรม รูปแบบการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ โดยรวม ด้วยการทดสอบสถิติ t- test กลุ่มควบคุมคะแนนเฉลี่ย 146.80 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 6.31 กลุ่มทดลอง คะแนนเฉลี่ย 144.80 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 7.03 พบความแตกต่างอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($t= -1.160$, $p=0.251$) การศึกษานี้ไม่สอดคล้องกับการศึกษาของวิไลพร นุชสุธรรม พิชราวรรณ แก้วกันทะ ลาวัลย์ สมบูรณ์ ชมภู่ บุญไทย และสุกัญญา เมืองมาคำ (2561) ศึกษาผลของโปรแกรมสร้างเสริมความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาพยาบาล กลุ่มตัวอย่างคือ นักศึกษาพยาบาล ชั้นปีที่ 1 จำนวน 52 ราย พบว่า คะแนนเฉลี่ยความฉลาดทางอารมณ์ของกลุ่มทดลองที่ได้รับโปรแกรมสร้างเสริมความฉลาดทางอารมณ์ มีค่าสูงกว่ากลุ่มควบคุมที่ไม่ได้รับโปรแกรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และคะแนนเฉลี่ยความฉลาดทางอารมณ์ของกลุ่มทดลองหลังได้รับโปรแกรมโดยรวม ($\bar{X}=183.30$, $S.D.=11.48$) สูงกว่าก่อนได้รับโปรแกรม ($\bar{X}=166.88$, $S.D.=14.05$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และไม่สอดคล้องกับการศึกษาของชวนนท์ จันทร์สุขและนฤมล จันทร์สุข (2560). ศึกษาผลของการใช้กิจกรรมกลุ่มที่มีต่อความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาพยาบาล กลุ่มตัวอย่างคือนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสายนาท พบว่า หลังการทดลองความฉลาดทางอารมณ์ของกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อพิจารณาองค์ประกอบแต่ละด้าน หลังได้รับโปรแกรม พบว่า ด้านความดี และด้านความสุข กลุ่มควบคุมมีคะแนนสูงกว่ากลุ่มทดลอง แต่ด้านความเก่ง กลุ่มทดลองมีคะแนนสูงกว่ากลุ่มควบคุม ซึ่ง สอดคล้องกับการศึกษาของ อรเพ็ญ พงศ์กล้า จิราวรรณ กล่อมเมฆ พรณี ปรรณลักษณ์ ธัญวรรณ คุณมาสุนย์ วรวิทย์ บันลือทรัพย์ และ มณิสรา ห่วงทอง (2560) ศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาพยาบาลในมหาวิทยาลัยเอกชน พบว่านักศึกษาพยาบาลที่เข้าร่วมกิจกรรมมีความฉลาดทางอารมณ์ด้านความเก่ง สูงกว่านักศึกษาพยาบาลที่ไม่เข้าร่วมกิจกรรม

หลังได้รับโปรแกรมรูปแบบการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ กลุ่มทดลองมีคะแนนรวมลดลงเล็กน้อย ทั้งนี้เนื่องจาก การเข้าร่วมกิจกรรมของกลุ่มทดลอง ด้านการมีส่วนร่วมกิจกรรม แสดงให้เห็นว่าพฤติกรรมการเข้าร่วมกิจกรรมในระดับ “บ่อยครั้ง” ร้อยละ 65.67 และ “เป็นบางครั้ง” ร้อยละ 29.33 และการแสดงภาวะผู้นำ ความสนใจซักถาม และการแสดงความคิดเห็น มีความถี่ “บ่อยครั้ง” ต่ำกว่าด้านอื่น ๆ ดังนั้นนิสิตกลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรมเป็นบางครั้ง (ร้อยละ 29.33) อาจตอบแบบสอบถามหลังโปรแกรม ในทิศทางตรงข้ามส่งผลให้คะแนนรวมลดลง

4. การเปรียบเทียบระดับความฉลาดทางอารมณ์ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้เกณฑ์ความฉลาดทางอารมณ์ (กลุ่มงานจิตเวช, 2565) แสดงให้เห็นว่าทั้งสองกลุ่มอยู่ในเกณฑ์ปกติ คือ 144.80 และ 146.80 (เกณฑ์ปกติระหว่าง 138-170 คะแนน) สอดคล้องกับการศึกษาของ วิไลพร นุชสุธรรม (2559). ศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์ วิทยาลัยเชียงราย พบว่าความฉลาดทางอารมณ์ของกลุ่มตัวอย่างโดยรวมอยู่ในเกณฑ์ปกติ เช่นเดียวกับการศึกษาของ นิลาวรรณ งามคำ ปทุมมาศ กันหยั่นทอง อติธัญญา สุลีวงศ์ และคณะ (2559) ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความฉลาดทางอารมณ์ ของนักศึกษาในหลักสูตร

วิทยาศาสตร์สุขภาพ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ พบว่านักศึกษาที่มีความฉลาดทางอารมณ์โดยรวมอยู่ในเกณฑ์ปกติ เท่ากับ 159.75 และสอดคล้องกับการศึกษาของ วรณา กลกิจโกวินท์ จตุพร โพธิ์ปรีสุทธิ์ ญัฐภัทร นิยมรัตนกิจ ธวัชรรัตน์ ไหวหาร ภคินันท์ ล้อศิรินันท์ และ วรรณกานษ์ ศรีสนธิรักษ์ (2562) ศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาแพทยคณะแพทยศาสตร์วชิรพยาบาล มหาวิทยาลัยนวมินทราธิราช พบว่านักศึกษาร้อยละ 89.52 (ที่เข้าโครงการ) มีระดับความฉลาดทางอารมณ์โดยรวมอยู่ในเกณฑ์ปกติ

5. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านความดี ด้านความเก่ง และด้านความสุข กับความฉลาดทางอารมณ์
พบความสัมพันธ์ทุกด้าน คือด้านความดี ($r=0.793$) ด้านความสุข ($r=0.443$) และด้านความเก่ง ($r=0.216$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.01 (สุภมาส อังศุโชติ, 2567) ซึ่งแสดงว่า องค์ประกอบด้านความดี ส่งผลต่อความฉลาดทางอารมณ์มาก สะท้อนว่าทักษะในการควบคุมอารมณ์ การเห็นใจผู้อื่น และความรับผิดชอบต่อส่วนรวม เป็นปัจจัยสำคัญที่สุดต่อความฉลาดทางอารมณ์ของนิสิตในกลุ่มทดลอง ด้านความสุข ความสัมพันธ์ระดับปานกลาง แสดงว่าการมีความภาคภูมิใจในตนเอง ความพึงพอใจและความสงบสุขในชีวิตมีส่วนสำคัญต่อความฉลาดทางอารมณ์โดยรวม แต่อาจไม่สำคัญเท่าความดี และด้านความเก่ง ความสัมพันธ์ระดับต่ำ แสดงว่าแรงจูงใจความสามารถในการตัดสินใจแก้ปัญหาและสัมพันธภาพกับผู้อื่น มีความเกี่ยวข้องกับความฉลาดทางอารมณ์ แต่อาจส่งผลน้อยกว่าองค์ประกอบอื่น การศึกษานี้สอดคล้องกับการศึกษาของ กัญญา ศรีตะวัน ดนุลดา จินขาวขำ และกรรณิการ์ กิจนพเกียรติ (2566) ศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยคัดสรรกับความฉลาดทางอารมณ์ ของนักศึกษาพยาบาลวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ราชบุรี พบว่าระดับความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาพยาบาลรวมทุกด้านอยู่ในเกณฑ์ปกติ ด้านความเก่ง และด้านความสุข มีความสัมพันธ์กับความฉลาดทางอารมณ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

6. พฤติกรรมการเข้าร่วมกิจกรรมความฉลาดทางอารมณ์ของกลุ่มทดลอง ด้านการมีส่วนร่วมกิจกรรม กลุ่มทดลองแสดงพฤติกรรมการเข้าร่วมกิจกรรมในระดับ "บ่อยครั้ง" เป็นส่วนใหญ่ (ร้อยละ 66.67) จุดเด่นของกลุ่มคือ ความตั้งใจฟัง การตอบคำถาม การรับฟังความคิดเห็น และการแสดงความคิดเห็นที่น่าเชื่อถือ มีความรับผิดชอบต่อและมีส่วนร่วมในกิจกรรมกลุ่มอยู่ในระดับดี

โดยรวม กลุ่มทดลองมีพฤติกรรมเข้าร่วมกิจกรรมในเชิงบวกแสดงถึงความตั้งใจและการมีส่วนร่วม ด้านที่ควรพัฒนาคือภาวะผู้นำความสนใจซักถาม และการแสดงความคิดเห็น ซึ่งมีค่าความถี่ "บ่อยครั้ง" ต่ำกว่าด้านอื่น ๆ

ข้อเสนอแนะ

1. ควรจัดกิจกรรมที่ช่วยสร้างเสริมความฉลาดทางอารมณ์ให้กับนิสิต สาธารณสุขศาสตร์ อย่างต่อเนื่อง เพื่อปลูกฝัง ทั้งด้านความดี ด้านความเก่ง และด้านความสุข
2. จัดให้ศึกษาดูงานจากแหล่งเรียนรู้ที่จัดกิจกรรมพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ เพื่อศึกษาแนวทาง และรูปแบบ ในการนำไปใช้กับหน่วยงานเมื่อสำเร็จการศึกษา

3. คณะผู้บริหาร และอาจารย์คณะสาธารณสุขศาสตร์ ควรมีการส่งเสริมพัฒนาทักษะความฉลาดทางอารมณ์ โดยบูรณาการกับการเรียนการสอนในแต่ละรายวิชา สอดแทรกเนื้อหา ความตระหนักรู้ การบริหารความสัมพันธ์ และอารมณ์ตนเองอย่างเหมาะสม เป็นต้น ซึ่งจะพัฒนาทักษะความสามารถในการวางแผนพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ และใช้ศักยภาพตนเองในการดำเนินชีวิต ตลอดจนทำงานร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข โดยเฉพาะ องค์ประกอบด้านความดี ซึ่งส่งผลต่อความฉลาดทางอารมณ์มาก โดยการควบคุมตนเอง การเห็นใจผู้อื่น และความรับผิดชอบ ซึ่งสอดคล้องกับค่านิยมหลักของกระทรวงสาธารณสุข คือเป็นนายตนเอง เริงสร้างสิ่งใหม่ ใส่ใจประชาชน ถ่อมตนอ่อนน้อม (สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข, 2565)

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาวิจัยในกลุ่มที่อยู่นอกระบบสถานศึกษาซึ่งกำลังอยู่ในวัยรุ่น เนื่องจากกลุ่มนี้มีคุณลักษณะส่วนบุคคลที่หลากหลาย เป็นการปลูกฝังส่งเสริมให้มีพฤติกรรมและความฉลาดทางอารมณ์ ซึ่งจะเป็นแรงจูงใจในการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ ให้ดำรงชีวิตอย่างมีความสุข

เอกสารอ้างอิง

- กัญญา ศรีตะวัน, ดนุลดา จินขาวขำ และกรรณิการ์ กิจนพเกียรติ. (2566). ความสัมพันธ์ของปัจจัยคัดสรรกับความฉลาดทางอารมณ์ ของนักศึกษาพยาบาลวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนี ราชบุรี. *วารสารพยาบาลทหารบก Journal of The Royal Thai Army Nurses*, 24 (1), 109-115.
- กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข. (2556). *คู่มือการจัดกิจกรรม “ฝึกคิดแก้ปัญหา พัฒนา EQ” สำหรับอาสาสมัคร / แกนนำ ศูนย์เพื่อนใจ TO BE NUMBER ONE*. ฉบับปรับปรุง ปี 2556. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- กลุ่มงานจิตเวช. (2565, 12 มีนาคม). *เกณฑ์ความฉลาดทางอารมณ์. คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*.
<http://www.cumentalhealth.com/index.php?lay=show&ac=article&id=539909283&Ntype=1>
- ชวนนท์ จันทรสุข และนฤมล จันทรสุข. (2560). ผลของการใช้กิจกรรมกลุ่มที่มีต่อความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาพยาบาล. การประชุมวิชาการและการเผยแพร่ผลงานวิจัยระดับชาติ ครั้งที่ 4. (น. 814-821) สถาบันการวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- นิลาวรรณ งามขำ, ปทุมมาศ กันหยั่นทอง, อติญญา สุสิงศ, กนกวรรณ จิตระบูรณ, พิมพ์ณัฐชยา นุชสิริ, นิตยาชัยชนะ, พรอรดา อรุณเกษ, อาภรณ์ บุญฉิม และศุภกษณา สรรพหลุน. (2559). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาในหลักสูตรสายวิทยาศาสตร์สุขภาพ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ. *วารสาร มจร.วิชาการ*, 20(39), 45-56.
- วรุณา กลกิจโกวิท, จตุพร โพธิ์ปรีสุทธิ์, ญัฐภัทร นิยมรัตนกิจ, ธวัชรัตน์ ไหวหาร, ภคนันท์ ล้อศิรินันท์ และวรรณกานซ์ ศรีสนธิรักษ์. (2562). ความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาแพทย์ คณะแพทยศาสตร์วชิรพยาบาล มหาวิทยาลัยนวมินทราธิราช. *วารสารสมาคมจิตแพทย์แห่งประเทศไทย*, 64(1), 77-88.

- วิไลพร นุชสุธรรม. (2559). ความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์วิทยาลัยเชียงราย. *วารสารการพัฒนาสุขภาพชุมชน*, 4(4), 505-519.
- วิไลพร นุชสุธรรม, พิชรารรณ แก้วกันทะ, ลาวัลย์ สมบูรณ์, ชมภู๋ บุญไทย, และ สุกัญญา เมืองมาคำ. (2561). ผลของโปรแกรมสร้างเสริมความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาพยาบาล. *พยาบาลสาร*, 45(1), 110-121.
- สุภมาส อังสุโชติ. (2567, 1 ตุลาคม). *เทคนิคการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร*. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (www.stou.ac.th).
- สำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ. (2566). *กรอบนโยบายและยุทธศาสตร์ การอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม พ.ศ. 2566 – 2570*. สำนักงานปลัดกระทรวง การอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม.
- สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข. (2565, 1 ตุลาคม). *วิสัยทัศน์ พันธกิจ ค่านิยม*. MOPH. www.https://skko.moph.go.th>d_akatamnuy PDF.
- สำนักส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพนักศึกษา. (2561). *ยุทธศาสตร์การพัฒนานิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา (พ.ศ.2560-2564)*. สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กรุงเทพฯ: สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.
- อรเพ็ญ พงศ์กล้า, จิรารรณ กล่อมเมฆ, พรรณี ปรรคลักษ์, ธัญวรรณ คุณมาสุนย์, วรวัลย์ บันลือทรัพย์, และ มณิสรา ห่วงทอง. (2560). ความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาพยาบาล ในมหาวิทยาลัยเอกชน. *วารสารคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา*, 25(3), 9-19.
- Goleman D. (1998). *Working with Emotional Intelligence*. New York: Bantom books. Translated Thai References Department of Mental Health, Ministry of Public Health. (2007).
- Goleman D. (2005). *Emotional intelligence*. New York: Bantam Dell; 2005.
- Kolb DA, Rubin IM, Osland JS. (1991). *Organizational Behavior An Experiential approach*. (5thed.). Engle Weed: Prentice Hall.